

Lista abrevierilor utilizate:

MS – Ministerul Sănătății
MMPS – Ministerul Muncii și Protecției Sociale
CCSM – Centrul Comunitar de Sănătate Mintală
CS – Centrul de Sănătate
CSPT - Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor
SR - Spitalul Raional
SCP – Spitalul Clinic de Psihiatrie Chișinău
SPB - Spitalul de Psihiatrie Bălți
CNAM – Compania Națională de Asigurări în Medicină
APL - Autoritățile Publice Locale
AOFM - Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă
STAS – Sectorul Teritorial de Asistență Socială
MAI – Ministerul Afacirilor Interne
DJ- Direcția juridică
MEC – Ministerul Educației și Cercetării

PLAN DE ACȚIUNI
privind realizarea Programului Teritorial privind sănătatea mintală pentru anii 2024-2027

Nr. d/o	Acțiuni planificate	Indicatori de monitorizare	Termeni de realizare	Subdiviziune/Instituție responsabilă/în parteneriat
Obiectivul general 1. Consolidarea guvernanței serviciilor medicale de sănătate mintală până în anul 2027				
<i>Obiectivul specific 1.</i> Cadrul normativ pentru sănătatea mintală dezvoltat și actualizat în proporție de 80%, în conformitate cu normele internaționale și instrumentele regionale privind drepturile omului și oferirea oportunităților echitabile de atingere a celor mai înalte standarde de viață pentru persoanele cu probleme de sănătate mintală, până în anul 2027				
1.5.	Organizarea măsurilor necesare pentru a consolida și garanta funcționarea Centrului Comunitar de Sănătate Mintală (CCSM) în raionul Sîngerei, inclusiv o finanțare suficientă și resurse umane adecvate.	Raportul anual al Coordonatorului CCSM la Consiliul Raional Sîngerei	Anual 2024-2027	Administrația IMSP Centrul de Sănătate (CS) Sîngerei în parteneriat cu: Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM); Autoritățile Publice Locale (APL) de nivelul II; cu suportul: proiectului MENSANA
1.8.	Motivarea și implicarea părților interesate din toate sectoarele relevante, implicarea societății civile, în special a organizațiilor de persoane cu	Participarea la întruniri, focus-grup-uri, forumuri, mese rotunde, grupuri de	Conform solicitărilor	CCSM în parteneriat cu: Ministerul Sănătății (MS)

	tulburări mintale și dizabilități psihosociale, a familiilor și îngrijitorilor acestora la crearea unor politici, legi și servicii mai eficiente și mai responsabile pentru sănătatea mintală, în conformitate cu standardele internaționale și regionale privind drepturile omului	lucru a colaboratorilor și beneficiarilor CCSM	2027	cu suportul: Societatea civilă Partenerii de dezvoltare
Obiectivul general 2. Îmbunătățirea condițiilor pentru menținerea și promovarea sănătății mintale a populației, respectarea drepturilor omului, excluderea stigmatizării și discriminării prin consolidarea rolului societății civile, a mass-mediei și a autorităților administrației publice locale, până în anul 2027				
<i>Obiectivul specific 2.1.</i> Organizarea activităților de promovare a sănătății mintale și a programelor de prevenire, până în anul 2027				
2.1.	Dezvoltarea și implementarea politicilor și programelor de sănătate, nu numai pentru persoanele cu tulburări mintale stabilite, dar și pentru toți cetățenii, care să protejeze și să promoveze bunăstarea mintală a populației	Materiale informaționale elaborate/distribuite Participarea la dialogurile de politici la nivel național în domeniul bunăstării mintale pentru	2024 - 2027	Centrele comunitare de sănătate mintală (CCSM) cu suportul: proiectului MENSANA
2.3.	Punerea în aplicare a acțiunilor pentru prevenirea tulburărilor mintale și pentru a proteja și promova sănătate mintală în toate etapele vieții, stadiile incipiente ale vieții fiind o oportunitate deosebit de importantă de promovare a sănătății mintale	Număr materiale informaționale distribuite Număr de acțiuni organizate Număr de participanți	2027	CCSM CSPT (Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor) în parteneriat cu CNAM cu suportul proiectului MENSANA
2.4.	Implementarea programelor de promovare a sănătății mintale în școli, prin includerea temelor ce vizează combaterea agresivității și dezvoltarea aptitudinilor de prevenire a problemelor de sănătate mintală	Număr de instruiți tematic Număr de elevi și cadre didactice instruite	2025	CCSM CSPT în parteneriat cu MEC cu suportul: proiectului MENSANA
2.7.	Responsabilizarea tuturor sectoarelor pentru promovarea sănătății mintale și pentru prevenirea tulburărilor mintale, deoarece aceasta este influențată de factori sociali și economici determinanți, inclusiv nivelul venitului, statutul de angajare, nivelul de educație, nivelul material de trai, starea de sănătate fizică, coeziunea familiei, discriminare, încălcări ale drepturilor	Număr materiale informaționale distribuite Număr de acțiuni organizate Număr de participanți	2026	CCSM CSPT în parteneriat cu MMPS, MEC și MAI

	omului și expunerea la evenimente adverse ale vieții, precum violența sexuală, abuzul asupra copiilor și neglijarea, expunerea acestora dezastrilor naturale, crizelor de sănătate publică sau umanitare			
2.8.	Organizarea campaniilor antidiscriminare și de informare care remediază stigmatizarea și încălcările drepturilor omului asociate frecvent cu tulburări mintale, precum și a celor de promovare a drepturilor și oportunităților de îngrijire a persoanelor cu probleme mintale	Număr materiale informaționale distribuite Număr de campanii organizate Număr de participanți	2024 2025 2026	CCSM CSPT de comun cu MS în parteneriat cu CNAM
2.9.	Cultivarea deprinderilor individuale de bază în etapele formative ale vieții (cum sunt programele pentru prima copilărie, abilități și educație sexuală, programe de sprijinire a dezvoltării unor relații sigure, stabile și favorabile între copii, părinți și îngrijitorii acestora); intervenție timpurie prin identificarea, prevenirea și tratarea afecțiunilor sau problemelor de comportament, în special în copilărie și adolescență; asigurarea unor condiții de viață și de muncă sănătoase (inclusiv îmbunătățiri organizaționale ale muncii și scheme de management al stresului bazate pe dovezi în sectorul public și în cel privat); protecție socială pentru grupurile vulnerabile la nivel de comunitate	Număr materiale informaționale distribuite Număr de acțiuni organizate Număr de participanți	2025	CCSM CSPT de comun cu MEC cu suportul: proiectului MENSANA
2.10.	Asigurarea accesului populației la consiliere și la servicii de sănătate mintală pentru copii și persoanele vârstnice	Număr de psihologi Număr de psihoterapeuți	2024	IMSP CS Sîngerei CCSM CSPT
Obiectivul specific 2.2. Reducerea ratei mortalității prin suicid de la 18,5 la 16,4 la 100 de mii de persoane până în anul 2027				
2.11	Organizarea acțiunilor intersectoriale de prevenire a sinuciderii	Număr materiale informaționale distribuite Număr de participanți	2025 2027	CCSM CSPT de comun cu: MMPS, MEC, MAI și MJ cu suportul: proiectului MENSANA
2.13	Identificarea precoce și gestionarea tulburărilor	Număr de instruiți	2025	CCSM

	mentale și comportamentelor suicidare	organizate Număr de persoane identificate cu comportament suicidar	2027	CSPT de comun cu: MMPS, MEC, MAI și MJ cu suportul: proiectului MENSANA
Obiectivul specific 2.3: <i>Constituirea unui sistem rezilient de sănătate mintală și presădirea psihosocială pentru situații de urgență și/sau dezastre</i>				
2.26	Instruirea profesioniștilor din CS și CCSM pentru acordarea suportului psihoemoțional în planurile de pregătire, de răspuns și de recuperare în cadrul situației de urgență de sănătate publică și de criză umanitară	Număr de persoane instruite	2024-2025	IMSP CS Sîngerei în parteneriat cu: Catedra de sănătate mintală, psihoterapie și psihologie medicală USMF „Nicolae Testemițanu”
2.27	Organizarea acțiunilor, inclusiv a celor de comunicare, care să deconstruiască stigmatul persistent asociat cu solicitarea de ajutor pentru problemele de sănătate mintală în mediul școlar, la locul de muncă sau în centrele de asistență medicală primară, prin sensibilizare și informare	Număr sesiuni de informare organizate	Anual 2027	CCSM CSPT
Obiectivul general 3 <i>Îmbunătățirea stării de sănătate mintală a populației prin dezvoltarea serviciilor de sănătate mintală și de îngrijire socială cuprinzătoare, integrate și receptive, prestate în conformitate cu nevoile fiecărui individ</i>				
Obiectiv specific 3.1 <i>Asigurarea accesului universal la servicii medicale de înaltă calitate, care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții, până în anul 2027</i>				
3.1	Dezvoltarea și consolidarea centrelor comunitare de sănătate mintală, pornind de la componența populației pe grupe de vârstă și pe ponderea bolilor de sănătate mintală în diferite regiuni ale țării, asigurând egalitatea teritorială în privința accesibilității serviciilor	Servicii adaptate la necesitățile populației Centrele comunitare de sănătate mintală implementează și corespund standardelor aprobate	2027	CCSM cu suportul: proiectului MENSANA
3.6	Implicarea profesioniștilor din domeniul sănătății mintale în supravegherea și sprijinul lucrătorilor din domeniul sănătății, cu furnizarea de intervenții de sănătate mintală	Număr de servicii prestate Număr de beneficiari medici	2024	CCSM în parteneriat cu: Societatea Psihiatrilor, Narcologilor, Psihoterapeuților și Psihologilor
Obiectivul specific 3.2 <i>Dezvoltarea serviciilor comunitare de sănătate mintală integrate și coordonate conform standardelor aprobate, pentru a sprijini integrarea și incluziunea socială a persoanelor afectate de probleme de sănătate mintală, până în anul 2027</i>				
3.9	Dezvoltarea capacităților CCSM Sîngerei și sensibilizarea APL de nivelul II cu privire la sănătatea mintală și la responsabilitățile acestora în legătură cu punerea în aplicare a politicilor, a	Număr de ședințe comune a CCSM și APL	Anual 2025	IMSP CS Sîngerei CCSM în parteneriat cu APL nivelul II cu suportul: proiectului MENSANA

	legilor și a reglementărilor la nivelul unității administrativ-teritoriale			
3.10	Asigurarea accesului la medicamente psihotrope incluse în lista medicamentelor compensate conform protocoalelor clinice naționale și ghidurilor internaționale de tratament, în condiții de ambulatoriu, pentru persoanele afectate de maladii mintale cu evoluție cronică	Asigurarea pacienților eligibili cu medicamente din sursele Programului Național de Sănătate Mintală venite centralizat de la MS	2024-2027	CCSM AMP de comun cu CNAM și MS
3.11	Consolidarea și extinderea serviciului de asistență mobilă la domiciliu și de soluționare a crizelor de sănătate mintală la nivelul CCSM	Număr de vizite și beneficiari unici a echipei mobile	Anual	CCSM
3.14	Fortificarea capacităților familiilor pentru acordarea suportului psihologic membrilor familiei care îngrijesc vârstnicii cu maladii mintale	Număr de ședințe de consiliere	2027	CCSM în parteneriat cu: Catedra de sănătate mintală, psihoterapie și psihologie medicală USMF „Nicolae Testemițanu”; CNAM
3.15	Dezvoltarea și implementarea serviciilor de sănătate mintală și de suport psihoemoțional în instituțiile de învățământ în caz de pierdere a accesului la învățare pentru adolescenți și tineri (online) și asigurarea accesului adolescenților la servicii confidențiale de sănătate mintală în toate școlile (Recomandarea (CRC) (34.d. Comitetul, cu referire la Comentariul general nr. 4 (2003) privind sănătatea adolescenților și țintele 3.5 și 3.7 din Obiectivele de Dezvoltare Durabilă)	Număr de ședințe de suport psihoemoțional organizate Număr de instruiți organizate pentru cadrele didactice	2027	CCSM CSPT de comun cu MEC
3.16	Dezvoltarea serviciilor specializate pentru copii cu probleme de sănătate mintală și cu tulburări de spectru autist	Număr de servicii prestate Număr de beneficiari	Anual	CCSM de comun cu: IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie (SCP) Chișinău, IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți (SPB)
3.17	Dezvoltarea serviciilor specializate pentru persoane de vârstă a treia cu probleme de sănătate mintală	Număr de persoane de vârstă a treia cu probleme de sănătate mintală	Anual	CS CCSM în parteneriat cu: APL de nivelurile I și II și SCP Chișinău, SPB
3.20	Consolidarea capacităților prestatorilor de servicii de reabilitare, inclusiv psihosocială, a persoanelor cu adicții, inclusiv pentru copii	Număr de beneficiari de îngrijire integrată Număr de prestatori de	2027	CCSM CSPT de comun cu CS, SR Sîngerei

		servicii de reabilitare, inclusiv psihosocială, a persoanelor cu adicții, inclusiv pentru copii		în parteneriat cu: APL de nivelurile I și II
3.24	Participarea la efectuarea anuală a auditului clinic al CCSM- urilor, inclusiv evaluarea comprehensivă a funcționării acestora în conformitate cu Standardele minime de calitate aprobate de Guvern	Raport de audit elaborat	2024-2027	CCSM IMSP CS Sîngerei cu suportul: proiectului MENSANA
Obiectiv specific 3.3 <i>Portificarea rolului asistenței medicale primare pentru realizarea intervențiilor de prevenire, de depistare precoce a problemelor de sănătate mintală, de inițiere și de asigurare a continuității tratamentului problemelor de sănătate mintală la nivel de comunitate conform standardelor aprobate până în anul 2027</i>				
3.25	Realizarea intervențiilor de prevenire, de depistare precoce a problemelor de sănătate mintală, de inițiere și de asigurare a continuității tratamentului problemelor de sănătate mintală la nivel de comunitate, conform standardelor aprobate de către medicina de familie	Număr de beneficiari de servicii de sănătate mintală prestate de către medicii de familie Număr de medici de familie și de asistenți medicali comunitari instruiți în sănătatea mintală	Anual	CS CCSM de comun cu: Catedra de sănătate mintală, psihoterapie și psihologie medicală și Catedra medicina de familie USMF „Nicolae Testemițanu”; Societatea Psihiatrilor, Narcologilor, Psihoterapeuților și Psihologilor; Asociația Medicilor de Familie
Obiectiv specific 3.5 <i>Reducerea poverii problemelor de sănătate mintală prin abordarea holistică și transectorială a acestora, dezvoltarea serviciilor alternative comunitare integrate până în anul 2027</i>				
3.41	Încadrarea pacienților cu probleme de sănătate mintală în servicii și programe de sănătate generală specifice bolii și de îngrijire socială (cum ar fi cele pentru sănătatea femeii și HIV/SIDA), care ar oferi oportunitatea de a gestiona mai bine problemele de sănătate mintală, de a promova sănătatea mintală și de a preveni tulburările mintale	Număr de consilieri efectuate Număr de servicii adaptate necesităților grupurilor vulnerabile menționate Număr de beneficiari de servicii stabilit pentru fiecare categorie menționată	2027	CS CCSM CSPT de comun cu MMPS în parteneriat cu APL de nivelurile I și II
3.43	Acordarea suportului în vederea angajării în câmpul muncii a persoanelor cu probleme de sănătate mintală, în vederea asigurării incluziunii sociale a acestora	Număr de consilieri efectuate Număr de beneficiari încadrați în câmpul muncii	2027	CCSM de comun cu AOFM și STAS în parteneriat cu APL de nivelurile I și II cu suportul: proiectului MENSANA

Obiectivul general 5 Îmbunătățirea mecanismelor de asigurare cu personal medical, motivarea și dezvoltarea resurselor umane în sistemul de sănătate mintală				
Obiectivul specific 5.1 Crearea și menținerea condițiilor adecvate pentru dezvoltarea continuă și pentru formarea de competențe noi, în funcție de cerințele vârstei, în conformitate cu programele de educație continuă actualizate la standardele internaționale, până în anul 2027				
5.8	Fortificarea capacităților cadrelor didactice din învățământul primar, secundar și terțiar în domeniul sănătății mintale	Număr de cadre didactice instruite	Annual	CCSM CSPT de comun cu MEC
Obiectivul specific 5.2 Dezvoltarea și punerea în aplicare a unor mecanisme eficiente pentru atragerea și motivarea personalului, în vederea asigurării bunei funcționări a sistemului de sănătate mintală până în anul 2027				
5.13	Implementarea mecanismelor de stimulare a proceselor de asigurare cu cadre medicale în domeniul sănătății mintale și dezvoltarea competențelor în contextul sănătății mintale integrate	Număr de cadre medicale în CCSM Număr de specialiști în sănătatea mintală instruiți Număr de specialiști în sănătatea mintală care au beneficiat de stimulente	2027	IMSP CS Sîngerei Cu suportul: USMF „Nicolae Testemițanu”
Obiectivul specific 6.2. Crearea unor rețele de suport comunitar și de resurse interinstituționale pentru a asigura servicii integrate și comprehensive pentru persoanele cu probleme de sănătate mintală și pentru familiile acestora până în anul 2027				
6.4	Dezvoltarea parteneriatului cu pacienții și cu familiile acestora, care să asigure o cultură generală reflectată în politici de promovare a sănătății mintale, „de la egal la egal”.	Număr de ședințe organizate	2027	CCSM CSPT de comun cu MS, MEC și MAI
6.5	Organizarea, în fiecare comunitate, a activităților de zi și de socializare, inclusiv pentru persoanele adulte și în etate, care ar diminua problema singurătății, a izolării și a anxietății	Număr de activități de învățare a adulților organizate	2027	CCSM CSPT de comun cu MMPS, MEC și MAI în parteneriat cu APL de nivelurile I și II